

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajovsako sredo in saboto. Veljajo za celoletno po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za polleta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 23. avgusta 1856.

Nove žalostinke čez stare napake.

(Dalje.)

Al s tem še ni vse opravljeno, da gospodar le več klaje prideluje, — treba, da tudi živino svojo bolje redí. Marsikter prodaja klajo, ker ima za potrato, ako živino svojo popolnoma napase z mervo ali deteljo, češ, kaj bo jedla samo senó, saj je tudi slama dobra. Dosti gospodarjev je zapopadenih v to krivo misel.

Naj bi si to pač vsi tisti dobro zapomnili, pri katerih goveda zavolj pomanjkanja tečne klaje večí del leta stradajo ali ravno le toliko klaje dobivajo, da se za silo pri življenji ohranijo. Taka napačna živinoreja — pravi Pinkert v svoji naj novejši knigi — donáša gospodarjem le škodo, zakaj ne spleča se po taki medli živini ne delo, ki ga ima gospodar s postrežbo njeno, — tudi od kapitala, ki ga ima v živini, ne vleče dostojnega činža, in gnoja ima manj, pa še ta, ki ga dobiva, je veliko manj vreden.

Gotove skušnje so učile, da ima gospodar veliko več dobička, ako le 10 krav ima, pa te bolje redí, kakor če jih ima 15 pa lačnih in sostradanih. To pa se godí pri vseh takih kmetijah, ktere nimajo merve ali saj premalo, in jim tudi za to skerb ni, da bi detelje, repe, pése, krompirja korenja itd. pridelovali.

Mnogo gospodarjev je, kateri imajo to misel: naj se živina pozimi izstrada za toliko, za kolikor se je napasla poleti. Ali taki gospodarji ne pomislijo, da je ravno tako napačno gospodarstvo, kakor bi bilo to, ako bi gospodar spomladi si naredil okoli verta živo mejo, pozimi bi jo pa spet poderl in popalil, da bi drugo poletje si spet novo napravil.

Vsaki umni gospodar naj si prizadeva na vso moč, da se preskerbí za zimo in spomlad z dostojno suho klajo, da ne bo treba slame jarega žita ali druge slame govedom kot poglavitno zimsko klajo pokladati, ampak le kot nameček k drugi klaji. Tudi pése, repe in družega korenstva naj si omisli gospodar za zimsko in pomladansko klajo toliko, da je v stanu govedom zraven druge suhe klaje tako bolj sočnate dajati. Taka mešanca naredí, da je suha klaja bolj redivna, krave več molzejo in pitavna živina se bolj spita. Le na to vižo se bo tudi živina za pleme bolj sponášala in gnoja ne bo manjkalo gospodarstvu.

Kdor hoče svoje goveda dobro gleštati, naj tedaj ravna po sledečih vodilih:

Poleti naj govedom ne daje preobilno frišne klaje, kakor se to na več krajih še godí, ampak kar je prav; vsa ostala trava naj se pokosí za senó.

Klaja se daje živini zmiraj v pravem redu in dobra in čedna naj bo. Tudi napaja naj se živina z zdravo in dobro vodo.

Naj bolje se glešta, naj lože se čedi in naj tečniše se redí živina, če ne hodi na pašo, ampak se v hlevu redí. Naj bi se na to povsod gledalo, kjer je kraj in podnebje tako, da se zamore več klaje na senožitih in njivah pridelovati. Pervo pa je, kdor hoče hlevno rejo vpeljati, da napravi prostorne in čedne hleve, da se živina zdrava ohrani in da ji tekne klaja. V dobrem hlevu je pa treba tudi dovelj in suhe stelje, in da se živina pridno snaži, to

je, češe (štriglja) in včasih tudi umiva. Poleti tudi govedom kopanje ne škoduje, ako se skerbno godí.

Al vsa dobra klaja in skerbno gleštanje odrašene živine bi malo pomagalo, če bi ne skerbni gospodar, da le dobre živinčeta za pleme obderží in jih prav marljivo ne izreduje. Zoper vse to grešijo naši kmetovavci še prav pogostoma, in dokler ne bo v tem bolje, bo vedno hirala živinoreja. Kdor teletom, ki jih je za rejo namenil, ne privoši dalje kot 14 dní maternega mleka in jim komaj 14 dní starim že poklada suho klajo, je sam svojemu dobičku nasproti.

(Konec sledí.)

Gospodarske skušnje.

(Spet nekaj kertom na čast in hvalo). Gosp. Flourens je dal več kertov vjeti in jih je potem domá pital, da bi se prepričal, kaj jedó in koliko snedó. Pokladal jim je koreninice žitnih in družih, zraven pa gljist (dežnih červov), polžev, tistih červov, iz katerih se hrošči ali kebrí izležejo itd. Rastlinskih koreninice se niso nikoli dotaknili, červov in polžev je pa vsak kert vsaki dan 3krat ali 4krat več požerl kakor je sam težek bil. Čez 6 ur, ko so se do snega nažerli, so bili spet lačni kakor da bi ne bili nič jedli, in nekteri so celó poginili, ako se jim 12 ur ni nič jesti dalo. Zrajtali so, da en sam kert utegne potem, kar so v enih dnevih vidili, čez leto naj manj en vagán červov povžiti. Nikoli se kert ni lotil kake koreninice ali kakega družega sadu. Že zobje njih kažejo, da kaj tacega ne morejo jesti. Vse to vnóvič spríčuje, da so kerti prijetli kmetijstva, in da naj bi se nikar ne lovili in pokončevali.

(Med krompir grah saditi) je v nekterih krajih navadno, in ker pride grah posamno v zemljo in tedaj zamore krepkejši rasti, ga pridelajo tudi veliko. Sadijo pa grah med krompir takole: Ali s krompirjem vred sadijo grah, ali pa kadar je ena versta krompirja vsajena, ga sadé med krompir; pa eno ali dvoje zern položé plitvo v zemljo, k večjem poldrug pavec globoko. Treba pa je, da se ga veliko pridelá, da se precej z godaj sadí; zatega voljo je tudi treba, da krompir, s katerim vred se sadí grah, se ne sadí prepozno spomladi. Vsaka sorta graha se dá na to vižo saditi; kakoršna pa je sorta, tolikšen je tudi pridelk.

(Gare ali šajterge), ki jih v Normandii imajo za prepeljevanje sená, slame in gnoja, so veliko lože za prepeljavati kakor naše navadne; neki gospodar v spodnji Avstrii jih je dal tako narediti ter se je res prepričal, da 4krat manj močí je potreba normandiško šajtergo naprej spraviti. In vendar ni družega razložka med našimi in normandiškimi šajtergami, kakor da normandiška ima dolge ročice, nektre po 10 čevljev dolge; naše imajo prekratke. Brez silne močí se dajo prepeljavati in tako pri manjših kmetijah ni živine treba, pa tudi delavcev se prihrani.

Živinozdravniška skušnja.

(Da se bolezen v gobcu in na parkljih odverne) priporoča živinozdravnik Engelmayer v Burgavi žvepljeno kislino, ktero naši ljudje navadno „hudičevo olje“ imenujejo, in ktere se vodi za pijačo toliko prilije, da